

Bokanmälan

Resultatstyrning i offentlig sektor. Konkurrense uten marked

Anmäld av Sven Siverbo

Författare till boken är Åge Johnsen, professor i offentlig politik vid Högskolan i Oslo

Boken är utgiven av Fagbokforlaget och omfattar 380 sidor

Med boken *Resultatstyrning i offentlig sektor - Konkurrense uten marked* sammanfattar Åge Johnsen tjugo års egen forskning kring resultatstyrning inom den norska kommunsektorn. Boken vilar på tre antaganden. Det första är att den offentliga sektorn är viktig i moderna välfärdsstater. Det andra är att offentlig politik och styrning kan förstås som ett komplext system där olika aktörer konkurrerar med varandra för att främja sina intressen. Här är författaren inspirerad av Joseph Schumpeters elitteori om demokratisk styrning och Schumpeters tankegods utgör en vetenskaplig fond för flera centrala resonemang i boken. Det tredje antagandet är att forskning och undervisning i offentlig förvaltning har mycket att lära av praxis. Underförstått är att kunskapsutvecklingen på universitet och högskolor inte kan ske isolerat från den dagliga praktiken i samhälle, företag och förvaltning.

En viktig ambition med boken är att diskutera ett antal av de myter som präglar tillämpningen av resultatstyrning i offentlig sektor. Johnsen identifierar tolv myter som diskuteras och analyseras i de efterföljande kapitlen. Underlaget för diskussionen är befintliga forskningsresultat kring resultatstyrning som inhämtats från många olika forskare och från flera olika länder och författarens egen mångåriga forskning. Några av de myter som behandlas är att resultatstyrning är relativt nytt i offentlig sektor, att det är ett styrinstrument med ideologiska (liberala) förtecken, att det inte passar i offentliga organisationer och att det är detsamma som målstyrning.

Bokens struktur följer den så kallade införandedekedjans logik, det vill säga börjar med resonemang om hur resultatstyrningsmodeller *utformas* för att sedan behandla hur resultatstyrning *implementeras*. Därefter riktas intresset mot hur resultatstyrningsmodellerna *används* och vilka *effekter* de kan ge. Ett viktigt ställningstagande i boken är att alla styrmodeller som prövas både i offentliga och privata organisationer ger både önskade och oönskade effekter och att det är nettot däremellan som avgör om en modell är ändamålsenlig eller inte. Johnsen påpekar att alltför mycket forskning har inriktats på att ensidigt peka på att styrmodeller inte fungerar som det var tänkt från början, vilket han menar är en mycket enkel form av forskning.

Det empiriska underlaget för många av resonemangen i boken är baserade på reformer och utvecklingsprojekt kopplade till den norska kommunsektorn. Till exempel förs flera diskussioner kring databasen KOSTRA (KOMMUNE-STAT-RApportering) som blev obligatorisk för alla kommuner år 2002, Spydebergprojektet/Kommuneplanprogrammet, Bergenprojektet och nätverket Aggregererte styrningsdata for samarbeidende storkommuner (ASSS).

En av de bärande tankarna i boken är att resultatstyrning potentiellt är ett sätt att få konkurrens utan marknad, det vill säga att effektivitet och verksamhetsutveckling *kan* ske i frånvaro av traditionella marknadsmekanismer, vilket emellanåt betvivlas i den allmänna debatten. Det sker genom att indikatorer på verksamhetens resultat blir föremål för politisk debatt och för medborgarnas ansvarsutkrävande. Följden kan bli att det demokratiska ansvarsutkrävandet eliminerar politiska (kanske även administrativa) ledningsgrupper som inte förmår att styra verksamheten effektivt. En annan central tes i boken är att införandet av resultatstyrning påverkas av hur tätt knutna resultatindikatorerna är till organisationens centrala mål. Johnsen visar hur det kan vara enklare att implementera en resultatstyrningsmodell om de använda indikatorerna är löst knutna till målen.

Boken erbjuder mycket intressant läsning för forskare inom disciplinerna företagsekonomi och offentlig förvaltning, speciellt för dem som är inriktade på kommunsektorn. Johnsens omfattande empiriska underlag är imponerande, liksom den litteratur som utgör grunden för bokens analyser. Även politiska och administrativa beslutsfattare inom offentliga organisationer kan med fördel läsa boken, inte minst för att få en inblick i hur vida möjligheterna är att på olika sätt arbeta med resultatstyrning.